

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา ศึกษากรณี การนำกล้องบันทึกภาพและเสียงมาบังคับใช้¹

ปกรณ์ สงแก้ว²

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้ให้การคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างถูกดำเนินคดีไว้ในมาตรา 25 ถึงมาตรา 29 โดยกฎหมายได้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้รับความคุ้มครองทุกกรณีที่มีได้มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายห้ามหรือจำกัดไว้ โดยมีเงื่อนไขแต่เพียงว่าการใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นต้องไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ตลอดจนในสิทธิแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างการจับกุมนั้น พวกเขาจำต้องได้รับการแจ้งสิทธิที่เขาพึงมี เพื่อให้สามารถต่อสู้คดีหรือข้อกล่าวหาได้อย่างเป็นธรรม แต่ปัจจุบันกลับพบว่าการแจ้งสิทธิในการถามคำให้การ หรือสอบปากคำผู้ต้องหาที่พนักงานสอบสวนใช้ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถทำให้เกิดความยุติธรรมที่แท้จริงให้กับผู้ต้องหาได้ เนื่องจากกระบวนการสอบสวนของไทยยังคงใช้วิธีการและขั้นตอนในการปฏิบัติแบบดั้งเดิมในการบันทึกสำนวนที่ยังคงใช้ระบบการจดบันทึกแทนที่จะนำเอาระบบการบันทึกภาพและเสียงเข้ามาช่วยในการถามคำให้การผู้ต้องหา

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อดีและข้อเสียแล้วนั้น กล่าวได้ว่าวิธีการบันทึกภาพและเสียงนั้นเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการแจ้งสิทธิของผู้ต้องหาที่จะเกิดปัญหาในเรื่องการให้รับสารภาพโดยไม่ยินยอมหรือโดยวิธีการอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้ต้องหาไม่อาจรับรู้ถึงสิทธิของตนในการต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน ทั้งเป็นการแสดงความโปร่งใสในการดำเนินการของพนักงานสอบสวนตามขั้นตอนของการดำเนินคดีอาญาเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม นอกจากจะเป็นคุณแก่ผู้ต้องหาและพนักงานสอบสวนในการแจ้งสิทธิในการถามคำให้การแล้ว ในทางกลับกันก็เป็นโทษแก่ผู้ต้องหาที่สามารถเห็นพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดของผู้ต้องหา และเป็นโทษแก่เจ้าพนักงานสอบสวนที่จะเป็นพยานหลักฐานในการถูกฟ้องร้องคดีจากการดำเนินการได้ แต่อย่างไรก็ตาม หากคิดถึงความยุติธรรมในกระบวนการดำเนินคดีดังกล่าวแล้ว วิธีการบันทึกภาพและเสียงก็เป็นประโยชน์อย่างมากหากคิดถึงส่วนรวมและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองเพื่อป้องกันสิทธิอันเป็นพื้นฐานของผู้ต้องหาในการพิสูจน์ความผิดทางอาญาได้เป็น

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา ศึกษากรณี การนำกล้องบันทึกภาพและเสียงมาบังคับใช้ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิฑิตอนันต์ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิลา ภักดีคง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.دنพร จิตต์จรูญเกียรติ

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อย่างดี ณ ในปัจจุบัน แต่หากในอนาคตมีวิธีการอย่างอื่นที่ดีกว่าการใช้บันทึกภาพและเสียงมาทดแทนได้ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

แต่ข้อเสียก็ยังคงมีอยู่ เพราะนักวิชาการบางท่านมองว่าการบันทึกภาพและเสียงเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล ดังนั้นการใช้วิธีนี้จึงต้องใช้ด้วยความสมัครใจของพยานเอง ทั้งนี้เพื่อไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของพยานมากเกินไป อย่างน้อยแค่บันทึกเสียงอย่างเดียวก็เป็นประโยชน์ในกระบวนการพิจารณาทางอาญาได้มากกว่าปกติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแล้ว ด้วยปัญหาและข้อจำกัดที่กล่าวมาทำให้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ และสามารถสรุปแต่ละประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่งปัญหาเกี่ยวกับการแจ้งสิทธิผู้ต้องหาในชั้นจับกุม

ในปัจจุบันในชั้นจับกุมเกิดปัญหาในเรื่องของการแจ้งสิทธิของผู้ต้องหาทำให้เกิดประเด็นแห่งคดีเกี่ยวกับเรื่องสิทธิของผู้ต้องหา ที่เจ้าพนักงานหลงลืม หรือจงใจ จนเป็นคดีความเพราะกระทบสิทธิของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมว่า เจ้าพนักงานจับกุมได้แจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ผู้ต้องหาได้ทราบถึงสิทธิของตนหรือไม่ แต่เมื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาลกลับมีความยุ่งยากและต้องใช้เวลาที่เนิ่นนานในการพิสูจน์ต่อสู้คดี จึงเป็นประเด็นปัญหาว่า บุคคลที่เป็นผู้ต้องหา (ป.วิ.อาญา มาตรา 2 (2)) เมื่อถูกจับกุมในเรื่องที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา โดยส่วนใหญ่พนักงานสอบสวนมักจะไม่นำแจ้งสิทธิให้แก่ผู้ต้องหาให้ทราบด้วยเหตุผลเพราะต้องรีบสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นตามวิธีการงานสืบสวนและว่าด้วยเรื่องระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องหา แต่จะทำลงในรายงานการสอบปากคำว่าได้มีการแจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องหาตามขั้นตอนแห่งกฎหมายแล้วและให้ผู้ต้องหาเซ็นรับทราบ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3119/2550) กรณีแบบนี้ถือว่าเป็นการกระทำที่มีชอบตามกฎหมาย ซึ่งส่วนใหญ่ชาวบ้านที่ไม่รู้กฎหมายก็จะถูกพนักงานสอบสวนกระทำเช่นนี้ ทำให้บางรายถึงกับต้องติดคุกติดตารางหรือแพ้คดีไป ยกตัวอย่างเช่น คดีที่กำลังเป็นข่าวดัง คือ คดีที่คุณตาคุณยาย เข้าไปเก็บเห็ดในเขตป่าสงวน แต่พนักงานสอบสวนมิได้แจ้งสิทธิให้ทราบ เป็นต้น ดังนั้น จึงควรกำหนดให้นำเทคโนโลยีว่าด้วยเรื่องการบันทึกภาพและเสียงมาใช้ในชั้นจับกุมกรณีการแจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องหาที่เป็นส่วนสำคัญตามระบบกล่าวหาของไทยอันส่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพร่างกายของบุคคลเป็นสำคัญตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองคุ้มครองไว้ กับทั้งการแจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องหาตามกฎหมายถือเป็นหลักการคุ้มครองเบื้องต้นที่นาน ๆ ประเทศมีการบังคับใช้อย่างสากล

ประเด็นที่สองปัญหาเกี่ยวกับการสอบปากคำผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

ในการสอบสวนพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการสอบสวนตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนด มิฉะนั้น การสอบสวนจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่งผลให้การฟ้องคดีและการพิจารณาคดีในชั้นศาลเสียไปได้ เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดห้ามไม่ให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาลโดยไม่ได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน การสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงมีผลเท่ากับว่าไม่เคยมีการสอบสวน ทำให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจยื่นฟ้องคดี และหากคดีขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลแล้ว ศาลต้องมีคำพิพากษายกฟ้องซึ่งมีผลต่อคดีเป็นสำคัญ แต่ปัจจุบันกลับพบว่าในขั้นตอนการสอบปากคำ

ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนนี้ พนักงานสอบสวนมักกระทำการโดยการข้ามขั้นตอน แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดให้อำนาจในการสอบสวนในคดีอาญาจะเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนที่จะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดโดยผลของกฎหมายก็ตาม แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการรับสารภาพเท็จอันเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ จนเป็นเหตุทำให้ผู้ต้องหาต้องยอมรับตนว่าด้วยการสารภาพทั้งที่ตนไม่ได้กระทำความผิดเลย อันผลเกิดจากการทรมาน ข่มขู่ บังคับ หรืออื่น ๆ อันขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญว่าด้วยเสรีภาพและการทรมานซึ่งไม่เป็นไปตามหลักมนุษยชน แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช 2477 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 มาตรา 135 ระบุว่า ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบ ประการใด ๆ เพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องการนั้น แต่เรื่องดังกล่าวเหล่านี้ก็ยังคงเกิดขึ้นในปัจจุบัน ยังมีความทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องมีการนำเทคโนโลยีมาบังคับใช้ในการสอบสวนเพื่อให้การคุ้มครองผู้ต้องหาได้อย่างเต็มที่และได้รับความน่าเชื่อถือทางกฎหมายในด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ประเด็นที่สามปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิของจำเลยในชั้นศาลสูง

กระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลสูงนั้น เมื่อศาลชั้นต้นมีการตัดสินแล้ว หากจำเลยหรือฝ่ายโจทก์ไม่พอใจผลการตัดสินก็สามารถยื่นอุทธรณ์ไปถึงศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ซึ่งเป็นผู้ชี้ขาดและถึงที่สุดแล้ว ถ้าศาลเห็นว่าไม่มีความผิดหรือหลักฐานไม่พอก็จะยกฟ้อง และได้รับคำชดเชยในคดีอาญา แต่หากมีความผิดก็จะจำโทษตามคดี มีบางกรณีที่เกิดการรื้อฟื้นคดีขึ้นมาใหม่ แต่ต้องเป็นคดีที่มีการพิพากษาถึงที่สุดให้จำเลยรับโทษไปแล้ว แต่ต้องพบพยานหลักฐาน หรือพยานบุคคลนั้นเป็นเท็จหรือมีหลักฐานใหม่ที่ชัดเจนว่าไม่ได้กระทำความผิดโดยอำนาจการรื้อฟื้นจะอยู่ที่ศาลทั้งปวง และหากพิจารณาว่าไม่มีความผิดก็จะได้รับค่าทดแทน เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับผลกระทบจากที่เกิดขึ้นนั้นพบว่ากระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมากที่สุดแต่จะให้มีสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่เช่นกัน ดังนั้นหากคู่ความไม่พอใจในคำตัดสินของผู้พิพากษาที่สามารถใช้สิทธิทางศาลสูง ไม่ว่าจะเป็นชั้นศาลอุทธรณ์ หรือส่งคำร้องในชั้นศาลฎีกา เพื่อเป็นการรับรองความถูกต้องเพื่อให้สิ้นกระแสความและพอใจแก่คู่ความที่เป็นคดีกัน ซึ่งสอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 8 (1) ที่ระบุว่า นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิได้รับการพิจารณาด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

จึงเป็นปัญหาว่า กระบวนการพิจารณาในชั้นสูงถัดจากศาลชั้นต้น ซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นที่อยู่ในเขตอำนาจ อันเป็นประเด็นเดียวกับคดีที่อยู่ในศาลชั้นต้นและพยานหลักฐานเดียวกันกับที่เคยกล่าวกันมาแล้ว แต่อำนาจของศาลสูงหาได้มีส่วนร่วมเห็นปฏิกิริยาของกลุ่มความ พยาน บุคคลต่าง ๆ และกระบวนการพิจารณาของศาลในการรับฟังจดประเด็นแห่งคดีไม่ จึงทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่จำเลย และทำให้ประชาชนไม่เชื่อในกระบวนการในชั้นศาล จึงเกิด

กระบวนการแก้ปัญหาโดยการแก้แค้น (ศาลเตี้ย) แทนที่จะหันหน้าเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย ทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา ศึกษากรณีการนำกล้องบันทึกภาพและเสียงมาบังคับใช้ ผู้ศึกษาจึงเสนอแนะให้แก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่กรณีศึกษาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการแจ้งสิทธิผู้ต้องหาในชั้นจับกุม

เดิม ปัจจุบันยังไม่มีวิธีการเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาบังคับใช้โดยกฎหมายในคดีอาญาทั่วไป คงเห็นแต่เฉพาะในคดีเด็กเท่านั้นในชั้นสอบสวน แต่คงระบุอยู่ในคำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 178/2564 ลงวันที่ 9 เมษายน 2564 ว่าด้วยเรื่องการบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา แต่เนื้อความโดยรวมให้ดุลพินิจแก่เจ้าพนักงานเป็นหลักจะกระทำหรือไม่ก็ได้ประกอบกับมีข้อยกเว้นไม่สามารถใช้บังคับได้ในทุกกรณี หรือติดขัดในทางปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็น ด้านงบประมาณ ความเชี่ยวชาญในการใช้ การรักษาการจัดเก็บ และอื่น ๆ เป็นต้น

มาตรา 83 บัญญัติว่า “ในการจับนั้นเจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับแล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้นให้นำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าวแต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป

วรรคสอง ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบหากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับพร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษานายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ

ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ถูกจับหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณีในการนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้ด้วย

วรรคสาม ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับหรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนีผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น”

เห็นควรเพิ่ม วรรคสี่ ในมาตรา 83 เป็น “ตามความวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานจับกุมใช้วิธีการบันทึกภาพและเสียงในการแจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องหาแห่งการนั้นตลอดเวลาในระหว่างแจ้งสิทธิ”

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาเพิ่มวรรคสามเข้าไปโดยให้ตรากฎหมายว่าด้วยการนำวิธีการนำเทคโนโลยีเกี่ยวกับการบันทึกภาพและเสียงมาใช้บังคับโดยทั่วไปในชั้นจับกุม ไม่ว่าจะการจับกุมมีหมายจับหรือไม่มีหมายจับอย่างเคร่งครัดว่าต้องกระทำทุกครั้งไม่ใช่เป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงาน ทั้งนี้ เพื่อให้สิทธิการคุ้มครองผู้ต้องหาเป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ประกอบกับ ให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการสร้างความสัจจะและความเชื่อมั่นในกระบวนการพิจารณาทางอาญาให้แก่ประชาชนสูงสุด

2. ปัญหาเกี่ยวกับการสอบปากคำผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

เดิม

มาตรา 134/4 บัญญัติว่า “ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า

(1) ผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

(2) ผู้ต้องหาจะมีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้

วรรคสอง เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใดก็ได้ให้คำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลยก็ให้บันทึกไว้

วรรคสาม ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่งหรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา 134/1 มาตรา 134/2 และ มาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้”

ในปัจจุบันยังไม่มีวิธีการเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาบังคับใช้โดยกฎหมายในคดีอาญาทั่วไปคงเห็นแต่เฉพาะในคดีเด็กเท่านั้นในชั้นสอบสวน แต่คงระบุอยู่ในคำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 178/2564 ลงวันที่ 9 เมษายน 2564 ว่าด้วยเรื่องการบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา แต่เนื้อความโดยรวมให้ดุลพินิจแก่เจ้าพนักงานเป็นหลักจะกระทำหรือไม่ก็ได้ประกอบกับมีข้อยกเว้นไม่สามารถใช้บังคับได้ในทุกกรณี หรือติดขัดในทางปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็น ด้านงบประมาณ ความเชี่ยวชาญในการใช้ การรักษาการจัดเก็บ และอื่น ๆ เป็นต้น

เห็นควรเพิ่ม วรรคสี่ มาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็น “ตามความแห่งมาตราดังกล่าวนี้นี้ การถามคำให้การหรือสอบปากคำผู้ต้องหาในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียง และสามารถออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้ และนำส่งพนักงานอัยการเพื่อประกอบสำนวนคดี เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วนหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจดำเนินการนั้นได้ ให้พนักงานสอบสวนนั้นทำบันทึกเหตุดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานในสำนวนการสอบสวนเป็นลายลักษณ์อักษรแสดงถึงเหตุผลที่ไม่อาจบันทึกภาพและเสียงได้นั้น”

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาเพิ่มวรรคสี่เข้าไปเพื่อให้กระบวนการสอบปากคำหรือคำให้การของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนมีความโปร่งใสในทุก ๆ ขั้นตอนกระบวนการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาให้รัดกุม นอกจากนี้ผู้ศึกษาให้มีผลบังคับให้เจ้าพนักงานสอบสวนนำส่งบันทึกภาพและเสียงประกอบสำนวนของพนักงานอัยการด้วยเพื่อการปกป้องสิทธิของผู้ต้องหาและเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ไปพร้อม ๆ กัน

อย่างไรก็ดี ผู้ศึกษายังกำหนดข้อยกเว้น หากเกิดเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจดำเนินการบันทึกภาพและเสียงไว้เพื่อให้กฎหมายมีความยืดหยุ่นแต่เจ้าพนักงานจะต้องอ้างเหตุผลแห่งความจำเป็นนั้นด้วย ทั้งนี้ เพื่อลดการใช้ดุลพินิจเกินความจำเป็น

3. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิของจำเลยในชั้นศาลสูง

เดิม

ปัจจุบันยังไม่มีวิธีการเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาบังคับใช้โดยกฎหมายในคดีอาญาทั่วไปคงเห็นแต่เฉพาะในคดีเด็กเท่านั้นในชั้นสอบสวนที่ใช้ระบบการบันทึกภาพ เพื่อปกป้องสิทธิพยานหรือผู้เสียหายกรณีเด็กเท่านั้น แต่ตามลักษณะคดีทั่วไปหาได้มีผลบังคับด้วยไม่

เห็นควรให้ตรากฎหมายมาใช้บังคับ เพื่อให้สอดคล้องตามมาตรา 8 (1) ในการใช้สิทธิไปยังศาลชั้นสูงต่อไป โดยการตราให้มีการนำวิธีการบันทึกภาพและเสียงมาใช้ในชั้นศาล โดยใช้กับคดีที่มีอัตราโทษขั้นต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปเท่านั้น ซึ่งจะไม่ใช่กับทุกคดี เพื่อลดภาระและค่าใช้จ่ายที่เกินความจำเป็น ทั้งนี้หากนำวิธีการดังกล่าวนี้มาใช้ ก็จะเป็นการสะดวกในกระบวนการของศาลสูงในการพิจารณาจากสำนวนความในชั้นต้นเพื่อประกอบการพิจารณาจากกล้องบันทึกภาพและเสียงเพื่อเห็นกระบวนการ ปฏิบัติต่าง ๆ ได้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางคดี

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. (กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562).

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. “เทคโนโลยีสำหรับการวิจัยในยุคสารสนเทศ : เครื่องมือสำหรับงานวิจัย.” วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ECT Journal 16. (มกราคม-มิถุนายน 2562): 28.

ทวีป ศรีน่วม. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ปรับปรุงล่าสุด พ.ศ. 2564). (กรุงเทพมหานคร: สถาบันนิติธรรมาลัย, 2564).

ธนัทเทพ เขียวประสิทธิ์. “การบันทึกภาพและเสียงในการถามคำให้การหรือสอบปากคำผู้ต้องหา: มิติใหม่ของการสอบสวนคดีอาญาของประเทศไทย.” การประชุมวิชาการระดับชาติในวันคล้ายวันสถาปนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ เนื่องในโอกาสครบรอบปีที่ 53 แห่งการสถาปนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2562.

- ธีรช เทพรักษาใจ. “การนำเทคโนโลยีบันทึกภาพและเสียงมาใช้ในการสอบสวนคดี.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.
- บรรเจิด สิงคะเนติ และ สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์. “หลักความได้สัดส่วนตามกฎหมายเยอรมันและฝรั่งเศส.” วารสารศาลรัฐธรรมนูญ 1. 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2542): 70.
- ปกป้อง ศรีสนิท. “สิทธิของผู้ต้องขังในกระบวนการยุติธรรม.” วารสารกฎหมายสิทธิมนุษยชน 2. 1 (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 2564): 18.
- พร้อมพรรณ ชลถาวรพงศ์. “การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560.
- วรรณ วิจาระนันท์. “หลักความได้สัดส่วนในระบบกฎหมายไทย.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- วรรณ เชื้อต่อตระกูล และคณะ. “การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศาลยุติธรรม The Official Training on Incorporation of Technology into the Court of Justice.” รายงานการฝึกอบรมหลักสูตร ณ มหาวิทยาลัยนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 26 พฤษภาคม – 9 มิถุนายน 2561 สำนักงานศาลยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ 2561.
- ศุทธิณี อยู่สวัสดิ์. “การปฏิรูปการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย : กรณีศึกษาพื้นที่ จังหวัดพิษณุโลก Law Reform for Aiding People in the Area of Phitsanulok Province.” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 9. 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม, 2559): 101-103.
- สุกัล กฤตลักษณ์วงศ์. “ถ้อยคำของผู้ถูกจับในชั้นจับกุม The Testimony of Accused in Arresting Process.” วารสารกระบวนการยุติธรรม 7. 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม, 2557): 25.
- สุกิดา ดวงไสว. “ปัญหาการรับฟังถ้อยคำรับสารภาพในชั้นจับกุมอันเกิดจากการบันทึกเสียงและภาพด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์.” วารสารกระบวนการยุติธรรม 12. 3 (กันยายน – ธันวาคม 2562): 97.
- อุทัย อาทิวะ. คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พรินติ้ง, 2555).